

ΓΝΩΜΗ
Του **Μιχάλη Κρητικού**

Η Πρωτομαγιά και οι εργάτες της ΤΝ

Η Πρωτομαγιά υπήρξε διαχρονικά σύμβολο αγώνων που, στην εποχή τους, ήταν εν μέρει αόρατοι: εκμετάλλευση στα εργοστάσια, εξαντλητικά ωράρια, έλλειψη προστασίας. Σήμερα, μια νέα μορφή αορατότητας χαρακτηρίζει την εργασία που στηρίζει την ΤΝ. Παρά τη φαινομενική τους αυτονομία, τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης εδράζονται σε πολύπλοκες, πολυεπίπεδες αλυσίδες ανθρώπινης εργασίας. Οι τεχνολογικές αυτές υποδομές περιλαμβάνουν εμπειλιτές και σχολιαστές δεδομένων (data annotators), moderators περιεχομένου, καθώς και εργαζομένους σε πλατφόρμες μικρο-εργασιών (crowdwork platforms), οι οποίοι συμβάλλουν στη συλλογή, κατηγοριοποίηση, επισήμειωση και φιλτράρισμα δεδομένων εκπαίδευσης. Η συμβολή αυτού του επιοραλούς εργατικού δυναμικού παραμένει σε μεγάλο βαθμό αόρατη, παρότι αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη λειτουργική αξιοπιστία των μοντέλων.

Μια απεργία σεναριογράφων που πάγωσε το Χόλιγουντ για 148 ημέρες, διαδηλώσεις ενάντια σε data centers και κινήματα διαμαρτυρίας και δικαστικοί αγώνες διανομών και μεταφορών που εράζονται για μεγάλες ψηφιακές πλατφόρμες. Πίσω από αυτά τα φαινομενικά ανεξάρτητα κινήματα, διαφαίνεται μια αυξανόμενη παγκόσμια αντίδραση απέναντι στις πολλαπλές απειλές που αυτή δημιουργεί για τους εργαζομένους. Εταιρείες όπως η Sama, που συνεργάζονται με τεχνολογικούς κολοσσούς όπως η Meta και η OpenAI, έχουν βρεθεί στο επίκεντρο ερευνών που ανέδειξαν χαμηλές αμοιβές, επισφαλείς συμβάσεις και έκθεση εργαζομένων σε ψυχολογικά επιβαρυντικό υλικό.

Η Πρωτομαγιά αποκτά πλέον ένα νέο νόημα. Όπως οι εργάτες της βιομηχανικής εποχής, έτσι και οι σημερινοί «ψηφιακοί εργάτες» στερούνται ορατότητας και διαπραγματευτικής ισχύος. Ωστόσο, σε αντίθεση με το παρελθόν, η εργασία είναι πλέον κατακερματισμένη, γεωγραφικά διασκορπισμένη και διαμεσολαβείται από αλγορίθμους. Αυτό καθιστά την οργάνωση και τη συλλογική δράση πολύ πιο δύσκολη. Η ΤΝ δημιουργεί μια πολλαπλή πίεση στους εργαζομένους: από τη μία πλευρά, απειλεί με αντικατάσταση και υποβάθμιση δεξιοτήτων από την άλλη, παράγει νέες μορφές αόρατης και επισφαλούς εργασίας και ταυτόχρονα εντείνει τον έλεγχο και την επιτήρηση μέσω αλγοριθμικής διαχείρισης. Το αποτέλεσμα είναι μια έντονη ασυμμετρία: ισχυρές πολυεθνικές συγκεντρώνουν τεχνολογική και οικονομική δύναμη, ενώ οι εργαζόμενοι παραμένουν κατακερματισμένοι και συχνά απροστάτευτοι.

Αυτό το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα εμφανές στην Ελλάδα. Μετά την κρίση χρέους στην Ελλάδα και τα παρατεταμένα προγράμματα λιτότητας, οι θεσμικοί συλλογικοί διαπραγματευτικοί απορρυθμίστηκαν σημαντικά. Σε αυτό το πλαίσιο, τα παραδοσιακά συνδικάτα δυσκολεύονται να παρέμβουν σε τομείς όπου η εργασία είναι κατακερματισμένη, ευέλικτη και συχνά αόρατη. Συνολικά, βλέπουμε μια μετάβαση από το μοντέλο της συλλογικής ρύθμισης της εργασίας σε ένα καθεστώς εξατομικευμένης διαχείρισης κινδύνου. Το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι μόνο πώς θα «επιτρέψουν» τα συνδικάτα, αλλά πώς μπορούν να επανανομηματοδοτηθούν ώστε να ανταποκριθούν σε αυτές τις νέες μορφές εργασίας.

Η Πρωτομαγιά, λοιπόν, δεν είναι απλώς μια ιστορική επέτειος. Είναι μια υπενθύμιση ότι ο αγώνας για την προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων όχι μόνο συνεχίζεται, αλλά γίνεται ολοένα και πιο άρισος, και η ανάγκη για νέες μορφές αλληλεγγύης και προστασίας είναι πιο επιτακτική από ποτέ.

Ο δρ **Μιχάλης Κρητικός** είναι κύριος ερευνητής του **ΕΛΙΑΜΕΠ**, επίκουρος καθηγητής σε θέματα Τεχνητής Νοημοσύνης και Ψηφιακής Μετάβασης στη Σχολή Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου των Βρυξελλών.